

Pædagoguddannelsen før og nu

- faldende bevillinger truer kvaliteten

Det pædagogiske område bliver mere og mere anerkendt som helt centralt i et moderne velfærdssamfund, der tager seriøst og langsigtet hånd om børn, unge og voksnes trivsel. Professionshøjskolerne uddanner de pædagoger, der skal løse opgaven.

Den væsentlige samfundsmæssige værdi af denne uddannelse må afspejles i samfundets prioritering af nødvendig kvalitet i uddannelsen. Pædagoguddannelsen har imidlertid historisk været finansieret med et lavt tilskud, som er faldet yderligere over de seneste 10 år og nu står til et yderligere markant fald i 2016. Hvis bevillingsniveauet blot blev bragt tilbage på 2005-niveau kunne kvaliteten i uddannelsen styrkes med fokus på bl.a. øget studieintensitet, underviser- og vejlederressourcer, praktiksamarbejde og tiltag, der understøtter den sociale mobilitet.

Hvis udbuddet af pædagoguddannelsen skal stå mål med de krav, der stilles til at uddanne fremtidens studerende af høj faglig kvalitet, kræver det, at uddannelsens meget lave og historisk bestemte taxametertilskud hæves. Et økonomisk løft af pædagogtaxameteret på for eksempel 5.000 kr. pr. årsværk vil koste ca. 50 mio. kr. årligt. Til sammenligning har universitetsuddannelser med de historisk laveste takster på humaniora og samfundsfag med globaliseringsaftalen i 2009 fået et løft på 5.000 kr. Et sådant løft vil sikre, at 17.000 pædagogstuderende over hele landet fik genetableret kvaliteten i deres uddannelse.

Danske Professionshøjskoler anerkender, at taxametersystemet giver rum og muligheder for intern omfordeling inden for den enkelte institution og med respekt for de selvejende institutioners dispositionsret. Men det fjerner ikke det politiske ansvar for at sikre taxametre, der står i et rimeligt og realistisk mål med de udgifter, der følger af de høje faglige krav i uddannelsen af fremtidens studerende og ny pædagoguddannelse med højere politiske ambitioner. En reform af taxametersystemet bør tage højde for, at økonomien i uddannelserne i højere grad er tidssvarende og matcher ambitionsniveauet for uddannelserne – også efter reformer.

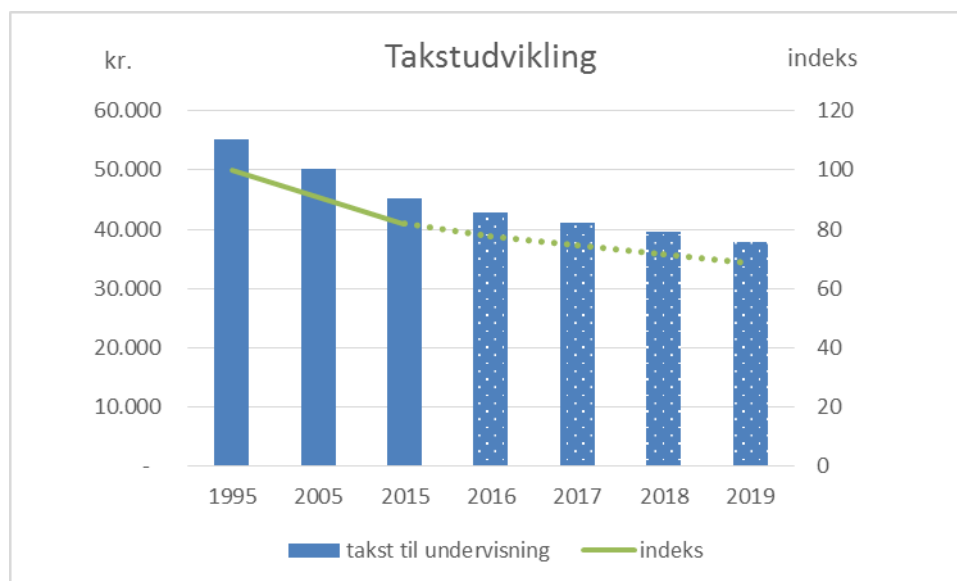
Udviklingen i økonomien

Pædagoguddannelsen er den største videregående uddannelse i Danmark. Den udgør med et årligt optag på ca. 5.000 over 27 pct. af studieaktiviteten på professionshøjskolerne. I de seneste 5 år er aktiviteten steget på pædagoguddannelsen med godt 20 pct., så der er ligeså mange studerende som for 10 år siden.

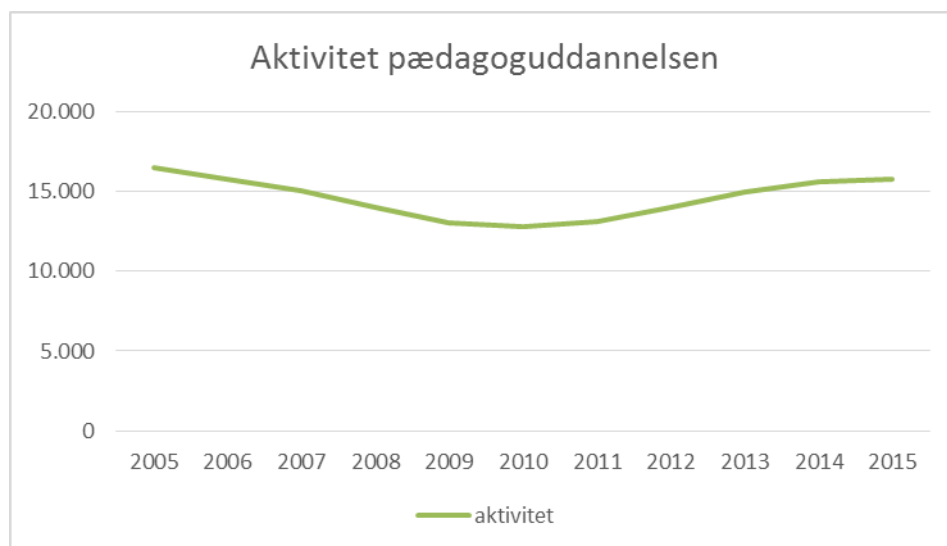
Pædagoguddannelsen har oplevet et direkte fald i bevillingen pr. studerende på 10 pct. i perioden 2005 til 2015, hvis man tager højde for pris- og lønudviklingen. Med udsigt til de kommende års besparelser med omprioriteringsbidrag og den længe varslede omstillingsreserve bliver faldet i bevillinger kun endnu større og vil fuldt indfaset i 2019 være omkring 25 pct. lavere end for 10 år siden. For 20 år siden i 1995 var taksten til undervisning¹ på 36.000 pr. studenterårsværk. Omregnes den til et nutidigt prisniveau ville det svare til ca. 55.000 kr. I 2016 vil taksten være på ca. 42.800 kr.² Der er således tale om, at der er 12.000 kr. mindre årligt at uddanne en enkelt pædagogstuderende for på professionshøjskolerne her 20 år senere, svarende til et fald på over 20 pct. Samtidig er kravene til det faglige og strukturelle indhold og ambitionerne for pædagoguddannelsen ikke faldet – tvært imod.

¹ Undervisnings- og fællesudgiftstaksten

² Takst på teknisk ffl16 korrigeret for omprioriteringsbidrag på 2 pct.

Figur 1. Takstudvikling 1995-2016 (2019) på pædagoguddannelsen

Note: takst pr. STÅ til undervisning og fællesudgift ex. moms, pl reguleret til 2016. Kilde: finanslove og takstkataloger.

Figur 2. Udviklingen i aktiviteten på pædagoguddannelsen 2005-16

Kilde: UFM

Udviklingen i uddannelsesstilbuddet

Der er en entydig sammenhæng mellem taxameterniveau og ressourcer, der fra ledelsesside kan tildeles uddannelsen. Bevillingsfaldet over årene har gjort det nødvendigt at tilpasse kvaliteten af pædagoguddannelsen. I det følgende gives nogle eksempler på, hvordan besparelserne har påvirket uddannelsen. Det er baseret på lokalaftaler for et større uddannelsessted i Jylland som eksempel på, hvordan ressourcetildelingen på pædagoguddannelsen har udviklet sig fra 1998-2012.

Der er ingen tvivl om, at det over de seneste 10 år har været nødvendigt at reducere i det ugentlige antal direkte undervisningstimer på pædagoguddannelsen. Der findes ikke historiske analyser af dette, men i halvfemserne var det ikke ualmindeligt med omkring 30 lektioner om ugen. Undervisning er i dag meget andet end den klassiske holdundervisning. De senere år har studieaktivitetsmodellen været den fælles referencemodel for studie- og læringsaktiviteter på professionsbacheloruddannelserne.

Over tid har man sat størrelsen på undervisningshold op for at kunne afvikle den nødvendige undervisning trods nedgang i ressourcetildelingen. I tabellen nedenfor er vist eksempler fra to uddannelsessteder.

Tabel 1. Holdstørrelser på to udvalgte uddannelsessteder 1992-2015.

Holdstørrelser	1992	1998	1999	2000	2005	2010	2015
Ex. 1			20	21	27	37	60
Ex. 2	27	35	35	40	40	40	90

Denne udvikling er sket i takt med ændringer i den pædagogiske tilrettelæggelse af undervisningen. Det har været almindeligt at arbejde med problemorienteret projektarbejde i mange år, hvor meget af undervisningen bestod af vejledning til grupper af studerende. Fra 2012 har man arbejdet med studieaktivitetsmodellen og en større variation i undervisningsformer. Så det er langt fra al undervisningen, der er foregået på store hold.

Der er desuden sket en reduktion i den tid, der tildeles til vejledning af de studerende til bacheloropgaven. Eksempler viser, at der i 2012 var ca. 16 timers vejledning mod 40 timer i 1998. Det er dog forhandlet i lokal-aftalerne og ikke nødvendigvis udtryk for et generelt billede.

De studerendes muligheder for at få deres underviser ud på et såkaldt praktikbesøg i løbet af praktikforløbet har også ændret sig. Nu får langt de fleste studerende kun ét besøg i hver praktikperiode i modsætning til før 2001, hvor det var kutyme med flere praktikbesøg pr. praktikforløb, der blev udløst efter en fast defineret timetildeling.

Stort set alt andet end bevillingssystemet er gennem årene løbende blevet justeret og reformeret. Taxametersystemet blev indført i 1994 kort efter, at tre pædagoguddannelser blev lagt sammen til én uddannelse. Dengang foregik uddannelsen på mindre seminarier med kun få akademiske undervisere ansat. Siden da er der gennemført mange reformer med det formål at styrke uddannelsen og harmonisere niveauet i de mellem-lange videregående uddannelser i Danmark:

- Indførelse af professionsbachelor titel – og professionsbachelorkriterier
- Adjunkt/lektorsystem og senest også docentstillinger
- Fælles bekendtgørelse for professionsbacheloruddannelser
- Fælles institutionsgrundlag: professionshøjskoler
- Fælles akkrediteringssystem
- Nogenlunde ens uddannelsesniveau og lønniveau for underviserne på uddannelserne
- Fælles om forsknings- og udviklingsbaseret

Med den nye bekendtgørelse i 2014 er uddannelsens faglige niveau igen blevet styrket. Uddannelsen defineres nu ved en række kompetencemål i bekendtgørelsen, der er kommet flere prøver og test til, og praksistilknytningen er styrket. Der stilles alt i alt større krav til de studerende på uddannelsen og dermed også til undervisningen og dens tilrettelæggelse.

Nu mangler økonomien at følge trop. En genopretning af bevillingen pr. studerende til 2005-niveau ville gøre det muligt at løfte kvaliteten gennem styrkelse af studieintensiteten og underviser- og vejlederressourcer, praktiksamarbejde og tiltag, der understøtter fx den sociale mobilitet.